

Arbetsplan för daghemmet Flygplanet

Godkänd av bildningsnämnden den 23.1.2024.

Innehåll

Förord.....	2
Inledning.....	2
1 Barnomsorgens uppdrag och värdegrund.....	2
1.1 Målsättningar för verksamhetsåret	4
2 Enhetens kontaktuppgifter och uppgifter om tjänster	4
2.1 Barnantal och avdelningar	4
2.2 Ledning och personal	4
2.3 Verksamhetsårets kalendarium och hålltider	5
3 Jämlikhet och jämställdhet.....	5
4 Hållbar utveckling.....	6
5 Arbetet med barns delaktighet och inflytande	7
6 Välbefinnande.....	8
7 Leken.....	9
8 Arbetssätt och lärmiljöer	10
8.1 Mångsidiga arbetssätt.....	10
8.2 Lärmiljö	10
8.3 Språkutvecklande arbetssätt	11
8.4 Pedagogisk dokumentation och planering	12
8.5 Digitala arbetssätt och digital kompetens	13
9 Omsorg, kost och vila	13
9.1 Omsorg	13
9.2 Kost.....	14
9.3 Vila.....	15
10 Arbetet med förverkligande av lärområdena inom barnomsorgen	15
11 Förundervisningen.....	16
12 Stöd för utveckling och lärande.....	17
12.1 Allmänpedagogiskt stöd.....	17
12.2 Specialbarnomsorg	18
13 Samarbete med vårdnadshavare.....	19
14 Rutiner för övergångar inom barnomsorgen	20
15 Arbetet med utvärdering av verksamheten	20
16 Beskrivning av religiösa evenemang och verksamhet med inslag av religionsutövning	22

Förord

Anvisningen för uppgörandet av arbetsplan har valts att göras som en ifyllnadsbar mall. Meningen är att varje enhet fyller i mallens rutor i enlighet med hur verksamhetens ser ut på enheten. Det går även att ändra layout, ändra och radera i texterna utanför rutorna men man bör vara aktsam att inte någon väsentlig information faller bort om man omformar mallen.

Inledning

I enlighet 2 § del II i LL (2020:32) om barnomsorg och grundskola varje gruppfamiljedaghem, daghem och fritidshem upp en arbetsplan som beskriver hur verksamheten ska genomföras. I arbetsplanen ska beskrivas hur verksamheten genomför barnomsorgens målsättning och enhetens ska precisera och tydliggöra de metoder enheten använder för att uppfylla målsättningar och riktlinjer som slagits fast i lagen och läroplanen. Daghemsföreståndaren ansvarar över att arbetsplanen sammanställs i samråd med personalen. Vårdnadshavarna ska informeras om innehållet i arbetsplanen. Arbetsplanen ska godkännas av kommunen och *sändas till Landskapsregeringen för kännedom i samband med att verksamhetsåret inleds.*

Arbetsplanen ska fungera som ett komplement till läroplanen för att tydliggöra och konkretisera hur enheten arbetar och vilka rutiner som finns gällande de övergripande områdena. Arbetsplanen är ett sätt för enheten att förtydliga det arbetet som görs utåt gentemot dem som kanske inte tar/tagit del av läroplanen för barnomsorgen. Med tanke på detta är mallen för arbetsplan *utarbetad med utdrag ur läroplanen vid varje kapitel.*

Det viktiga i arbetsplanen är dock att på ett konkret sätt beskriva HUR man på enheten arbetar inom de olika områden som beskrivs så att läsaren får en uppfattning om hur verksamheten bedrivs.

1 Barnomsorgens uppdrag och värdegrund

Barnomsorgen bygger på uppfattningen om barndomens egenvärde. Varje barn är unikt och värdefullt precis så som det är. Alla barn har rätt att bli hörda, sedda, tagna i beaktande och förstådda som individer och som medlemmar i sin grupp. Barnets bästa ska komma i första hand, att barnet har rätt att må bra, få omvårdnad och skydd, att barnets åsikter ska beaktas samt att barnet ska behandlas likvärdigt och att barnet inte får diskrimineras. Verksamheten ska vara inkluderande och ordnas i samarbete med vårdnadshavarna.

Det ligger i varje personals uppdrag att aktivt arbeta för att den gemensamma värdegrunden i verksamheten förverkligas. Alla som arbetar i verksamheten behöver reflektera över sin egen del som påverkare och ta till sig den värdegrund som formuleras i läroplanen för barnomsorgen på Åland.

På Sottunga daghem arbetar vi utifrån barnen och deras intressen och behov. Personalen arbetar för att skapa en inkluderande och trygg miljö där barnen känner att de har möjlighet att bli sedda och hörda. Barnen får möjlighet att fritt uttrycka sina tankar och funderingar och personalen finns närvarande för att kunna fånga upp detta och visa att det barnen har att säga är viktigt. Personalen ger barnen möjlighet att vara delaktiga i planeringen och reflektionen kring verksamheten och det barnen erbjuds. Personalens planeringar utgår både från läroplanens läromåden och från barnens intressen, tidigare kunskaper och erfarenheter.

Barnen får under dagen möta olika slags aktiviteter och undervisningstillfällen, både inom- och utomhus. Det finns tid för vila och återhämtning genom till exempel läs- och avslappning till lugn musik. Barnen får i aktiviteterna möjlighet att lära sig på ett praktiskt sätt med hjälp av olika uttrycksformer som bland annat skapande med olika material, musik, dans och rörelse. Barnen uppmuntras till att samarbeta och till att lösa konflikter själva, men såklart finns personalen närvarande och kan stötta vid behov.

Tillsammans med barnen diskuterar vi olika etiska dilemman, det kan handla om vad som är rätt och fel i en situation, vilka regler som finns och att det man gör kan påverka andra. Vi pratar om hur man är mot varandra, och arbetar med "Kompissolen" som handlar om hur man är en bra vän. Vi läser böcker och reflekterar över innehållet samt tittar på olika filmer som handlar om värdegrund och vänskap, till exempel UR:s "Djuren på Djuris". Barnen får även bekanta sig med FN:s barnkonvention. Personalen vill vara förebilder för hur man behandlar andra och bemöter alla med öppenhet och respekt. Personalen visar att det är okej att tycka olika, man kan ändå vara vänner och att vi alla är lika mycket värda oavsett vad vi tycker.

1.1 Målsättningar för verksamhetsåret

Alla enheter ska inför varje nytt verksamhetsår planera vilka delområden i läroplanen man väljer att fokusera på under året. Vad man väljer att formulera som specifika målsättningar ska synas i enhetens hela verksamhet under läsåret. Enhetens specifika målsättningar kan handla om att fokusera på områden som konstaterats vara utmanande i enhetens interna utvärdering (t.ex. att utveckla det språkutvecklande arbetssättet för att främja barnens språkutveckling) eller teman som formulerats av landskapsregeringen som ska genomsyra (Åland 100, fokusområden inom implementeringen av läroplanen) verksamheten.

Verksamheten kommer att fokusera på områdena från läroplanen som handlar om värdegrundsarbete och gemenskap/kamratskap samt barnens delaktighet och inflytande. Personalen vill skapa en rolig och lärorik miljö där barnen känner att de är delaktiga och kan uttrycka sina åsikter. Aktiviteterna utgår i från barnens intressen och tidigare erfarenheter/kunskaper och barnen blir delaktiga i planeringen, dokumentationerna och reflektionerna. Tillsammans med barnen diskuteras olika etiska dilemman och hur man behandlar andra/hur man är en bra vän. Vi tittar på filmer och läser böcker om dessa områden och barnen får även bekanta sig med barnkonventionen.

2 Enhetens kontaktuppgifter och uppgifter om tjänster

2.1 Barnantal och avdelningar

Här listas barnantal och avdelningar:

Flygplanet, 1 barn. 2 barn år 2024.

2.2 Ledning och personal

Här listas kontaktuppgifter och ansvarsområden för ledning och personal:

Alexandra Näfverborn, daghemsföreståndare, 04573480187,

alexandra.nafverborn@sottunga.ax

Kerstin Lindholm, utbildningschef, 0405165397, kerstin.lindholm@sottunga.ax

2.3 Verksamhetsårets kalendarium och hålltider

Höstterminen 9/10 - 31/12. Vårterminen 1/1 - 30/6 2024.

V.41 Inskolningsvecka och uppstart av verksamheten. Personalen arbetar med arbetsplanen under de första veckorna.

Utvärdering av verksamheten och målsättningarna görs inom arbetslaget och tillsammans med barnen var tredje månad (slutet av december, slutet av mars, slutet av juni). Utvecklingssamtal hålls med vårdnadshavarna en gång på vårterminen.

Utflykter till grannkommuner och andra kommuner en gång i månaden. Vi samarbetar även med skolan under de tider som passar och gynnar barnen.

Barnen kommer vid 9.00. När barnen hunnit komma in och landat hålls en kort samling där personalen introducerar vad som ska hända under förmiddagen. 10.45-11.15 är det lunch och efter det finns det möjlighet till vila och återhämtning för barnen. Sedan är det fri lek ute eller inne och eventuellt någon planerad aktivitet. Barnen slutar vid kl. 13 eller 14.

3 Jämlikhet och jämställdhet

Inom barnomsorgen ska personalen aktivt arbeta för att möjliggöra delaktighet för alla på lika villkor och alla barn ska ha en möjlighet att fritt uttrycka sina åsikter i alla frågor som gäller dem. Barnomsorgen ska främja förståelse för andra människor och stödja utvecklingen av empatisk förmåga. Barnet ska ges möjligheter att utveckla sina färdigheter och göra sina val oberoende av förväntningar baserade till exempel på kön, ursprung, kulturell bakgrund eller andra orsaker som gäller barnet som person.

Skyldighet att främja jämställdhet och förebygga diskriminering på grund av könsidentitet eller könsuttryck stadgas sedan tidigare i jämställdhetslagen (FFS 1986/609) som tillämpas på Åland genom landskapslag (1989:27) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män. Från 1.6.2023 omfattas även barnomsorgen. Den 1.1.2023 har landskapslag (2022:43) om tillämpning av diskrimineringslagen trätt i kraft på Åland. Generellt gäller att planmässigt arbete för att främja likabehandling och jämställdhet ska göras i relation till situationen och behoven på varje enskilt verksamhetsställe. Vidare ska barnen/eleverna och deras vårdnadshavare ges möjlighet att bli hörda kring de främjande åtgärder som föreslås vidtas. Det är utbildningsanordnaren som ska se till att varje läroanstalt eller verksamhetsställe har en plan för de åtgärder som behövs för att främja likabehandling. Detsamma gäller plan för jämställdhetsfrämjande åtgärder.

Planerna för likabehandling och främjande av jämställdhet kan upprättas separat, tillsammans, eller införlivas i någon annan plan som finns vid läroanstalten eller verksamhetsstället. För jämställdhetsplaner gäller att de ska göras upp årligen eller högst tre år i sänder. För likabehandlingsplaner stipuleras inga formella tidsangivelser i lag, men eftersom planerna är

Verksamheten arbetar för att ge alla barn möjligheter att lära och utvecklas oavsett deras bakgrund, kön, ålder, funktionsnedsättning eller annat. På avdelningen erbjuds många olika slags material och leksaker i barnens nivå. Personalen bemöter barnen med en öppenhet och nyfikenhet och uppmuntrar och stödjer barnen i deras utveckling och lärande utan förutfattade meningar eller stereotyper. Personalen arbetar utifrån ett normmedvetet förhållningssätt och skapar en miljö som främjar mångfald. Tillsammans med barnen diskuterar vi kring normer och inkludering genom att till exempel utgå ifrån barnböcker eller filmklipp (till exempel UR:s material). Alla som arbetar inom verksamheten är förebilder för barnen och ska därför bemöta barnen på ett normmedvetet sätt och med öppenhet och respekt för alla barn samt deras familjer. Barnen får möjlighet att lära sig att möta andra människor med förståelse och empati. Verksamheten skapar en inbjudande miljö för alla barn som främjar lek, samarbete och gemenskap mellan barnen och där barnen kan utveckla trygga vänskapsrelationer till varandra.

att betrakta som verktyg i arbetet att främja jämställdhet och likabehandling är det rimligt att de följer liknande cykler. Arbetet med planerna ska på påbörjas inom 1.6.2023.

4 Hållbar utveckling

Barnomsorgen ska bidra till att bygga upp barnets positiva framtidstro och fästa uppmärksamhet vid

Resurser och material används sparsamt och det skräpet som inte återanvänds i barnens skapande sorteras och slängs. Personalen samtalar med barnen om varför det är viktigt att inte slösa på materialet vi använder samt att vi sparar på vatten och el genom att inte låta kranen stå och spola och att vi släcker lampor efter oss. Alla som arbetar inom verksamheten är förebilder för barnen och visar på sätt som vi kan värna om vår planet. Vid måltiderna pratar vi om varför man inte ska slänga mat och varifrån maten kommer. Personalen uppmärksammar tillsammans med barnen skräp i naturen och vad det har för konsekvenser för både naturen och djuren. Tillsammans med barnen undersöker vi olika material och lär oss om vad de används till, hur de tillverkas och vad som händer med materialet/sakerna efter att vi sorterat och slängt det. Barnen får vara delaktiga i sorteringen av skräpet och vi gör utflykter till återvinningen.

Vi spenderar även mycket tid utomhus där barnen får möjlighet att lära sig på ett praktiskt sätt men även om naturen och dess fenomen, samt hur människans val i vardagen påverkar naturen och djuren.

Dagarna utformas för att barnen ska orka med dagen och de erbjuds lek och fysisk aktivitet både ute och inne samt möjlighet till vila och varierande kost. Tillsammans med barnen diskuterar vi varför det är viktigt att äta och dricka ordentligt samt varför vi behöver både röra på oss mycket och vila för att orka.

vikten av en hållbar livsstil. Hållbarhet ska utifrån barnets utvecklingsnivå genomsyra hela barnomsorgens verksamhet. Barnet ska ges möjlighet att utveckla kunskaper om hur olika val som människor gör bidrar till eller hindrar en hållbar utveckling så att personalen vägleder barnet att tillägna sig hälsosamma och hållbara levnadsvanor.

5 Arbetet med barns delaktighet och inflytande

Varje barn har rätt till delaktighet och inflytande och barnet i barnomsorgen ska ges möjlighet att påverka verksamhetsinnehållet utifrån sin mognadsgrad. Barnet ska få lära sig om sina rättigheter och ska ha en möjlighet att uttrycka sina åsikter i alla frågor som gäller dem. Barnets åsikter ska beaktas i förhållande till barnets ålder och mognad. De demokratiska principerna att kunna påverka, ta ansvar och vara delaktig ska gälla alla. Verksamheten inom barnomsorgen ska lägga grunden för förståelse av demokratibegreppet och förbereda barnet för delaktighet och ansvar och för de rättigheter och skyldigheter som gäller i ett demokratiskt samhälle.

Detta förutsätter att man medvetet utvecklar arbetssätt och strukturer som främjar delaktighet.

Personalen skapar en öppen och trygg miljö där de låter barnens tankar och idéer ta mycket plats. Personalen ger barnen möjlighet att ta ansvar och bli delaktiga och visar att det barnen har att säga/visa är viktigt. Personalen bemöter alla barn och deras familjer med öppenhet och respekt oavsett bakgrund, kön, språk mm. Personalen finns närvarande med frågor till barnen och eventuell stöttning som de behöver för sitt lärande och sin utveckling. Barnens rättigheter introduceras och tillsammans med barnen undersöker personalen vad rättigheterna innebär samt vilka skyldigheter som också finns i vårt samhälle. Alla som arbetar i verksamheten respekterar barnen och deras rättigheter och visar exempel på hur demokrati kan uttrycka sig i verksamheten. De tankar och åsikter som barnen uttrycker dokumenteras och används i planeringen av aktiviteter. Barnen får möjlighet uttrycka sig med hjälp av olika uttrycksätt och de får möjlighet att lära på ett praktiskt sätt både utomhus och inomhus.

Varje måndag går vi igenom veckan tillsammans med barnen och vad vi har planerat att göra. Varje fredag har vi reflektion kring veckan som gått och samtalar kring aktiviteterna med hjälp av olika slags dokumentationer, till exempel bilder. Då får barnen också möjlighet att framföra önskemål om kommande vecka, även om de gärna får komma med förslag under veckans gång. Barnen får komma med förslag på vilket sätt olika aktiviteter kan genomföras, om aktiviteten passar bäst ute eller inne och vilket material/uttrycksätt vi kan använda oss av. Aktiviteterna dokumenteras på olika sätt av personalen och/eller barnen genom bilder, texter eller det barnen skapar. Det som barnen skapar hängs upp på avdelningen så att vi kan diskutera kring det vid andra tillfällen och reflektera kring vad vi har gjort. Barnen får vara med och utforma miljöerna och personalen tänker på att placera materialet så att det är lättillgängligt för barnen. Personalen ger barnen talutrymme och ställer följdfrågor för att få en djupare insikt kring det barnen berättar om samt visar att det är viktigt att lyssna på varandra. Personalen dokumenterar aktiviteterna tillsammans med barnen på olika sätt för att sedan kunna använda dokumentationerna för att utveckla aktiviteterna och utmana barnens lärande vidare. Personalen planerar undervisningen efter läroplanens mål samt barnens intressen och tidigare erfarenheter och kunskaper.

6 Välbefinnande

I all barnomsorg ska barnets behov av lek, trygga människorelationer samt positiva erfarenheter som stärker självkänslan tillgodoseas. Verksamheten i barnomsorgen ska fokusera på att stärka det positiva, ta tillvara barnets styrkor och skapa meningsfullhet genom glädje i lärandet. På detta sätt stöds och utvecklas den psykiska hälsan och välbefinnandet hos både barn och vuxna i verksamheten. Att i verksamheten skapa strukturer som uppmuntrar till mod, mångfald och nytänkande skapar barn och vuxna som är trygga i sig själva och mår bra.

Barnomsorgens ska fokusera på att mångsidigt stärka psykologiskt välbefinnande och resiliens hos både barn och personal. Att stärka resiliens sker bland annat genom ett systematiskt arbete med att stärka relationskompetens och de socioemotionella färdigheterna.

Personalen ser till att skapa trygga och positiva relationer till barnen och ser till att skapa en rolig och meningsfull vardag för barnen. Barnens tidigare erfarenheter och kunskaper ska ligga till grund för hur verksamheten planeras för att på bästa sätt stödja barnen i deras vidare utveckling och lärande. Personalen visar att de är intresserade av barnen och uppmuntrar barnen att ta för sig och att barnens förmågor och tankar/idéer är viktiga och värdefulla. Tillsammans med barnen skapas roliga och lärorika undervisningstillfällen och aktiviteter som utgår ifrån barnens intressen och som utmanar barnens kreativitet och utveckling. Personalen uppmuntrar barnen att våga prova sig fram och att det inte gör något om man misslyckas. Personalen visar barnen att man alltid kan hjälpas åt och stöttar barnen i att fundera kring hur en situation kunde göras annorlunda.

7 Leken

Leken har ett egenvärde inom barnomsorgen och goda lekmöjligheter är en del av barnomsorgens målsättning. Lekens betydelse för barnets välbefinnande, utveckling och lärande ska beaktas i all planering av verksamheten. Leken har fysisk, psykologisk, pedagogisk och social betydelse för barnets utveckling. Personalens rutiner och uppsikt är avgörande för att skapa utomhusområden och lekmiljöer där barnet känner sig tryggt.

Under dagen växlar barnen mellan att arbeta med mer planerad undervisning och fri lek med eller utan personalen. Barnen får dagligen möjlighet att leka inne i avdelningens miljöer men också i gymnastiksalen samt utomhus på gården och i skogen. Även i den fria leken kan personalen fånga upp spontana undervisningstillfällen och kan genom leken utmana och stötta barnen i deras lärande och utveckling. Personalen kan även ta en mer observerande roll i leken för att på det sättet snappa upp barnens tankar och tidigare erfarenheter för att sedan utgå ifrån dessa i sin planering av framtida aktiviteter och undervisningstillfällen.

Personalen skapar en trygg och inbjudande miljö på avdelningen samt ute på gården eller i skogen för att kunna erbjuda barnen en stimulerande lekmiljö där barnen har möjlighet att leka många olika slags lekar. Material finns lättillgängligt för barnen och ytor för olika slags lekar skapas. Miljöerna ändras vid behov för att stötta barnen i deras lek och för att möjliggöra personalens uppsikt över barnens fria lek.

Personalen finns närvarande för att vid behov kunna stötta barnen i deras lek och vid behov hjälpa till med att lösa konflikter och tillföra olika aspekter som behövs för att leken ska kunna fortsätta. Tillsammans med barnen startas olika lekar där personalen har en mer delaktig roll och personalen ger barnen tillräckligt med tid till att leka, både inomhus och utomhus och med olika slags material. Personalen ser till att alla barn får delta i lek utifrån sina förutsättningar och behov.

8 Arbetssätt och lärmiljöer

Läroplanen har utarbetats utifrån en pedagogisk grundsyn där barnet har en aktiv roll. I barnomsorgen ska finnas sådana lärmiljöer där barnet ges möjlighet att själva göra aktiva val och barnets egna idéer kan tas tillvara. Personalen ska använda sig av varierande metoder och arbetssätt för att stöda barnets personliga växande, utveckling och lärande. Verksamheten fokuserar på att stärka det positiva, ta tillvara barnens styrkor och skapa meningsfullhet genom glädje i lärandet. Pedagogisk dokumentation och planering hör ihop med ett utforskande arbetssätt som bygger på ett gemensamt experimenterande och undersökande som inkluderar både barn och personal. Ett språkutvecklande arbetssätt gynnar alla barn och deras språkutveckling, trots att det är särskilt viktigt för ett barn med utmaningar inom språkområdet eller de barnen med annat modersmål än svenska.

8.1 Mångsidiga arbetssätt

Ett barn lär med alla sinnen och därför är det viktigt att lärandet i barnomsorgen sker genom att barnet ges möjlighet att bearbeta på flera olika sätt, att lärandet bygger på dialog och relationer, liksom att barnet är medskapare i de verksamheter och miljöer som de tillhör. Verksamheterna bör därför präglas av variation och bidra till barnets möjligheter att skapa kunskap på många, olika sätt.

Barnen får möjlighet att lära och utvecklas genom att arbeta på ett praktiskt sätt med hela kroppen och med olika uttrycksformer. Läroplanens olika lärområden introduceras för barnen på många olika sätt och barnen får möjlighet att utforska områdena både ute och inne, genom att samtala och reflektera men också genom att använda kroppen och genom skapande med hjälp av olika estetiska uttrycksformer.

Barnen erbjuds dagligen fysisk aktivitet utomhus på gården eller i skogen men också inomhus i gymnastiksalen då vi använder redskapen som finns där, leker olika lekar eller bygger en egen hinderbana, eller på avdelningen då vi till exempel har dans och rörelse till musik.

8.2 Lärmiljö

I begreppet lärmiljö innefattas lokaler, platser, gemenskaper och personer, metoder, redskap och tillbehör som stödjer barnens utveckling, lärande och kommunikation. Lärmiljöerna ska utvecklas så att de mål som fastställs för barnomsorgen kan uppnås och så att de stödjer barnens sunda självkänsla och

utvecklingen av sociala färdigheter och förmågan att lära sig. Barnets tankar, idéer, egna erfarenheter, kunskaper, intresse, förslag och individuella behov ska beaktas, tas tillvara och synliggöras i lärmiljöerna.

Avdelningens miljö utformas för att på bästa sätt stödja barnens lärande, utveckling och lek. I miljöerna ska barnens tankar och idéer synas och materialet finns lättillgängligt för barnen. Miljöerna formas tillsammans med barnen för att ge utrymme för olika slags lekar samt stöttning för att kunna lära och utvecklas på olika sätt och med olika uttrycksformer. Personalen möblerar om för att skapa utrymmen för barnens lekar och olika undervisningstillfällen, men också platser för vila och återhämtning. Barnens dokumentationer och andra saker de skapat hängs upp för att synliggöra vad barnen har gjort och för att uppmuntra samtal kring tidigare lärtillfällen. Personalen har tillsammans med barnen skapat gemensamma regler och förhållningsätt som gäller i de olika miljöerna, både inne och ute, för att på detta sätt skapa en trygghet för barnen. Personalen lägger också stor vikt vid att lära känna barnen och visa barnen att deras åsikter och tankar är viktiga och att personalen finns där som en trygg punkt och med hjälp och stöttning för barnen om det behövs.

8.3 Språkutvecklande arbetssätt

Småbarnsåren är avgörande för språkutvecklingen och därför är ett språkutvecklande arbetssätt en av grundstenarna i barnomsorgens verksamhet. Genom att fokusera på barnets språkutveckling kan barnomsorgen bidra till att stärka deras självförtroende, trygghet, inkludering och flerspråkighet, såväl som litteracitet och kreativitet. Att stimulera barnets språkliga medvetenhet och språkutveckling är två viktiga delar i det språkutvecklande arbetssättet i barnomsorgen. Tidiga insatser på att utveckla barnets språkliga medvetenhet genom fonologiska övningar som genomförs på ett systematiskt, strukturerat och kontinuerligt sätt ger en god grund för barnets fortsatta utveckling mot litteracitet.

Barnen får möta bokstäver på olika sätt och på flera ställen i miljön och de erbjuds olika ordlekar och fonologiska övningar, samt sångsamlingar, rim och ramsor. På avdelningen utformas miljöer som stöttar språkutvecklingen, alfabetet finns på flera ställen och olika ord- och bildstöd finns i miljöerna. Personalen är förebilder och använder ett rikare språk för att ge barnen fler och andra ord än vad barnet redan har. Personalen visar att det är roligt med läsning och skrivning. Barnen får möjlighet att möta texter och bokstäver på olika sätt, genom att arbeta med det praktiskt och med hjälp av olika uttrycksformer samt genom att lyssna på högläsning. Olika slags böcker finns tillgängliga för barnen under hela dagen. Personalen skapar en lugn läshörna där barnen själva kan titta i böcker och där ordnade lästunder tillsammans med personalen hålls.

Vi gör också regelbundna utflykter till biblioteket där vi samtalar kring olika böcker och deras innehåll. Vi lånar med oss de böcker som barnen visar intresse för och som kan kopplas till andra undervisningstillfällen som barnen erbjuds, och läser dem sedan vid flera tillfällen.

Personalen är också närvarande vid barnens fria lek för att kunna tillföra ord och förklaringar som berikar och stöttar leken framåt.

8.4 Pedagogisk dokumentation och planering

Pedagogisk dokumentation är ett arbetssätt för att planera, genomföra, utvärdera och utveckla barnomsorgens verksamhet. Den information och förståelse som dokumentationen bidrar till ska användas till exempel för att arbetssätten, lärmiljöerna, verksamhetens mål, metoderna och innehållet kontinuerligt ska kunna anpassas enligt barnens intressen och behov.

För att kunna följa varje barns utveckling och lärande behöver det finnas dokumentation för alla barn i daghemsverksamhet inom barnomsorgen och dokumentationen behöver analyseras utifrån vilka möjligheter det enskilda barnet får för att kunna utvecklas och lära. När dokumentationen sker kontinuerligt och systematiskt är det möjligt att följa och analysera hur verksamheten stimulerar och utmanar barnet i deras utveckling och lärande. Det är först när varje barns möjligheter till utveckling synliggörs som det går att utvärdera hur man i verksamheten arbetar mot målen i läroplanen. Barnet själv skall kunna gå tillbaka och se över sin lärandeprocess, hen behöver själva få se att hen lärt sig och utvecklats.

Personalen dokumenterar på olika sätt för att på det sättet kunna planera undervisningen framåt och för att få syn på barnens tankar och tidigare erfarenheter. Barnen får också möjlighet att dokumentera genom att till exempel ta bilder. Barnens olika alster som de skapat vid undervisningstillfällena används tillsammans med personalens anteckningar och bilder också som underlag för reflektion tillsammans med barnen. På fredagar har vi alltid en reflektion över veckan som gått där vi tittar på olika dokumentationer som samlats in under veckan. Personalen ställer öppna frågor och låter barnen berätta med egna ord utifrån dokumentationerna, detta för att personalen vill få syn på vad barnen visar intresse för och hur de kan arbeta vidare utifrån detta under nästföljande veckor. Personalen reflekterar även över dokumentationerna på egen hand för att kunna utvärdera vad som fungerade bra/dåligt, om upplägget passade barnen eller om det behöver ändras till nästa aktivitet, om barnen behöver erbjudas något annat material eller få möjlighet att göra om aktiviteten på ett annorlunda sätt.

Personalen frågar alltid barnen om lov innan barnen fotograferas och vi tittar alltid på bilderna tillsammans direkt efter aktiviteten men även under vår reflektion på fredagar. Barnen får alltid möjlighet att dokumentera själva genom att ta bilder till exempel med hjälp av en telefon eller lärplatta.

Personalen dokumenterar de områden/aktiviteter som verksamheten erbjudit barnen och hur barnens lärande och utveckling syntes i aktiviteterna i barnens egna lärloggar. Lärloggen kan användas som underlag för reflektion tillsammans med barnen. Lärloggen används även som utvärdering av verksamheten och i utvecklingssamtal med vårdnadshavarna.

8.5 Digitala arbetssätt och digital kompetens

Betydelsen av digitala färdigheter i samhället ökar och personalen inom barnomsorgen behöver förhålla sig till detta. En av barnomsorgens uppgifter är att främja jämlikheten i utbildningen och det är därför viktigt att varje barn får tillräckliga digitala färdigheter för framtiden. Digitala färdigheter är också i sig ett betydande verktyg för lärande. För att möjliggöra kvalitativ inläring i digitala miljöer behövs utöver digitala verktyg och behövs också digitalpedagogiskt kunniga lärare i kombination med högklassiga digitala tjänster. Vilka digitala färdigheter som behövs, den digitala kompetensen, förändras över tid i takt med att samhället, tekniken och olika digitala tjänster förändras. Det varierar också med barnets ålder. Digitala arbetssätt och digitala verktyg ska användas på ett medvetet sätt som gynnar barns lärande.

Personalen undersöker olika digitala medier tillsammans med barnen på ett lekfullt sätt när det passar i verksamheten och när det gynnar barnen. Det kan vara både att titta på filmer och att läsa böcker digitalt, samt att titta på bokstäver och siffror på tangentbordet och att få prova på att skriva med tangentbordet. Barnen får även dokumentera genom att ta bilder på lärplattan/telefonen. Personalen arbetar med de olika lärområdena med hjälp av appar som stödjer språkutvecklingen, matematik och utforskande samt skapande på olika sätt, till exempel att måla digitalt eller att göra egna filmer. Även olika spel och pussel erbjuds på lärplattan/datorn/telefonen.

9 Omsorg, kost och vila

Barnomsorgen ska främja allsidig fysisk, emotionell, social och kognitiv utveckling. Förutom den pedagogiska verksamheten är det därför också viktigt att se till barnets behov av tid för återhämtning och vila, trygga relationer, att stärka barnets möjligheter till att tillägna sig en positiv hållbar inställning till mat och goda matvanor.

9.1 Omsorg

Verksamheten i barnomsorgen ska utgå från en helhetssyn på barn och barnens behov, där omsorg, utveckling och lärande bildar en helhet. Omsorg innebär att tillgodose barnets fysiska grundbehov, men också den emotionella omsorgen om barnet. Vardagsrutiner som innefattar barnets grundbehov och andra dagligen återkommande situationer, till exempel måltider, att klä på och av sig, vila och att sköta sin hygien, är en viktig del av barnets dag. För den emotionella omsorgen och för barnets utveckling är samspelet mellan barn och personal viktigt. Ömsesidiga och respektfulla relationer och närhet utgör grunden för god omsorg. Barn mår bra av att knyta kontakter med andra människor och har ett behov av både trygga vuxna relationer och relationer med jämnåriga.

Personalen lägger stor vikt vid att skapa trygga relationer till barnen som präglas av öppenhet, respekt och nyfikenhet inför barnen. Personalen finns närvarande för att ge barnen stöttning i olika situationer under dagen såsom att sköta sin hygien, av- och påklädning samt emotionell stöttning. Barnen ska få möjlighet att känna sig sedda och hörda och att de vågar uttrycka sina tankar och åsikter inför personalen. Personalen skapar en trygg miljö där barnen vågar visa olika känslor och där de kan be om hjälp när de behöver.

Personalen tar tillvara på olika spontana vardagssituationer för att stötta barnen vidare i deras utveckling och lärande. De finns även närvarande för att snappa upp olika frågor som barnen ställer och för att själva tillföra frågor och utmaningar till barnen i olika vardagssituationer. De spontana situationerna kan uppkomma till exempel vid på- och avklädning, toalettbesök eller måltider. Även i den fria leken och eller övergångar mellan aktiviteter kan det förekomma lärsituationer.

9.2 Kost

Barn i barnomsorgen ska erbjudas en hälsosam och lämplig kost som fyller barnets näringsbehov. De gemensamma måltiderna fungerar som en social och pedagogisk situation för barngruppen där barnen bland annat lär sig gott bordsskick och att ta hänsyn till varandra.

Vid måltiderna diskuterar vi var maten kommer ifrån och varför kroppen behöver varierande kost. Personalen benämner ord som mätt, hungrig och ger barnen ord för att beskriva smakupplevelsen. Personalen uppmuntrar barnen till att våga smaka olika slags mat och är själva förebilder för gott bordsskick under måltiderna. Måltiderna stimulerar även gemenskap och möjlighet till samtal om olika saker, både om själva maten och andra saker, till exempel möjlighet att berätta för de andra barnen vad man gjort under dagen. Under måltiderna förekommer även olika lärandesituationer då man kan undersöka olika matematiska aspekter såsom mängd, antal och storlek men också olika rutiner och förhållningssätt som finns kring matsituationer samt varför man inte ska slänga mat i onödan. Barnen får även träna på att visa hänsyn för andra, att vänta på sin tur och be om hjälp vid behov.

9.3 Vila

Barn har rätt till lek, vila och fritid. Balansen mellan aktiviteter och vila återhämtning är viktigt inom barnsomsorgens verksamhet. Det är också viktigt att tänka på att många barn, också lite äldre barn, kan bli trötta och uppleva en ökad stress under eftermiddagarna, vilket man behöver beakta då dagens planeras för balans mellan aktivitet och vila. Vilan i barnsomsorgens verksamhet behöver därför utgå från det enskilda barnets behov, som kan komma att variera. Under vilan behöver särskilt beaktas barnets integritet och personalens lyhördhet inför barnets signaler och behov är viktigt

Varje dag erbjuds barnen läs- eller avslappningsstund till lugn musik efter lunch. Personalen är uppmärksam på om barnen behöver flera tillfällen under dagen för återhämtning och vila och ser då till att ordna en lugn stund för barnen. Barnen får även möjlighet att gå undan och till exempel pyssla eller göra någon annan lugn lek/aktivitet för att på det sättet få återhämtning.

10 Arbetet med förverkligande av lärområdena inom barnsorgen

För att planera en kvalitativ barnsorg och för att stöda barnets utveckling och lärande är det viktigt att det råder balans mellan social, emotionell, fysisk och kognitiv utveckling. Därför är det viktigt att i planeringen av verksamheten beakta och känna till betydelsen av lek, kontakt med naturen, musik, konst och fysisk aktivitet. Det är också centralt att man i verksamheten främjar barnets deltagande, initiativ, och självständighet, att problemlösning och kreativitet får ta plats och att uppmuntra sådant lärande som omfattar resonemang, undersökning och samarbete. Utifrån detta ska lärarna i barnsorg tillsammans med barnet planera och genomföra en mångsidig och helhetsskapande pedagogisk verksamhet med utgångspunkt i fem lärområden.

Dessa fem lärområden är likvärdiga och barnet har rätt att få mångsidiga upplevelser inom de olika lärområdena. Personalen ska se till att den pedagogiska verksamheten, som planeras av lärare i barnsorg, men förverkligas av hela arbetslaget tillsammans, främjar utvecklingen och lärandet hos barn i olika åldrar.

Lärområden inom barnsorgen:

- Språk och kommunikation
- Skapande, kultur och estetiska uttrycksformer
- Mångfald, gemenskap och samhälle
- Matematiskt tänkande, hållbarhet och utforskande
- Kropp, hälsa och utveckling

Det är viktigt att alla barn har möjlighet att lära sig och få arbeta i egen takt och utveckla sina färdigheter i mångsidiga lärmiljöer i växelverkan med andra barn, läraren och den övriga personalen. Syftet med lärområdena är att erbjuda barnet nya och inspirerande lärandeupplevelser och möjligheter att arbeta med uppgifter som innehåller lämpliga utmaningar i lärandet. Barnets olika behov av stöd ska beaktas i verksamheten och barnet ska ges tillräckligt stöd genast när behov uppstår.

Verksamheten utgår både från lärområdena och barnens intressen och tidigare erfarenheter när aktiviteterna planeras. Barnen får möta lärområdena på ett lekfullt och praktiskt sätt, både inomhus och utomhus, och med hjälp av olika uttrycksformer. Personalen är närvarande och låter barnen få inflytande och vara delaktiga i aktiviteterna men även i planeringen inför och i reflektion efteråt. Genom pedagogisk dokumentation och reflektion kan personalen få syn på det barnen visar intresse för samt på vilket sätt personalen kan utmana barnen vidare i deras lärande. Genom detta kan även personalen se till så att alla barn har möjlighet att delta utifrån sin nivå och ifall aktiviteten behöver erbjudas igen fast på ett annat sätt.

Personalen ser till att skapa en trygg och inbjudande miljö där barnen möts med öppenhet och nyfikenhet. Personalen uppmuntrar barnen att vara med och diskutera och utforska på olika sätt samt uppmuntrar och stöttar barnen att våga prova.

11 Förundervisningen

Syftet med förundervisningen är att förbereda barnet för livet och fortsatt lärande och utbildning. Förundervisningen kan bedrivas ihop med övrig barnomsorgsverksamhet och /eller separat för de barn som ingår i förundervisningen. Under förundervisningsåret arbetar man utifrån samma lärområden som berör hela barnomsorgen, men med förstärkt fokus på skolförberedande centralt innehåll. Även om innehållet är skolförberedande skall det bearbetas med leken som utgångspunkt och genom mångsidiga arbetsätt, med konkret och visuellt material och genom ett gemensamt utforskande.

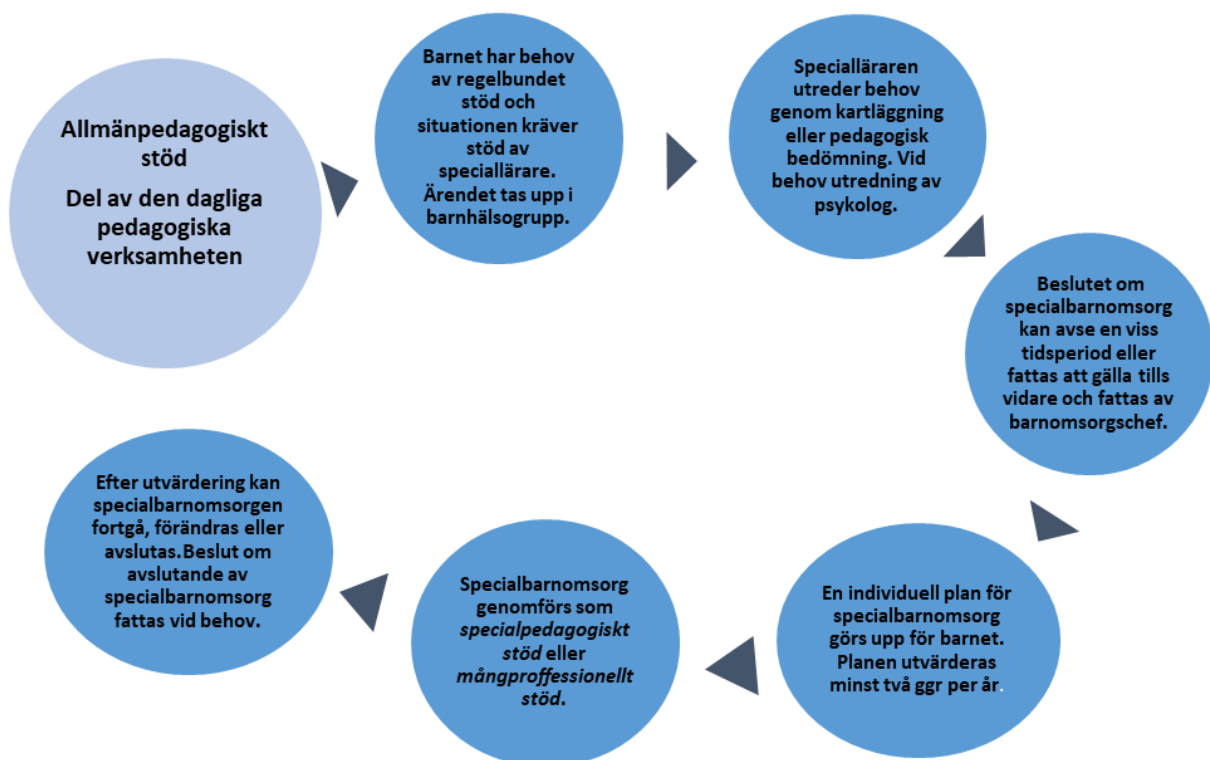
Förundervisningen sker integrerat med barnomsorgsverksamheten men med mer fokus på målen för förundervisningen för de barn det berör. Barnen får ändå möta målen på ett lekfullt och praktiskt sätt med hjälp av olika uttrycksformer, både inomhus och utomhus. Personalen finns närvarande med uppmuntran och stöttning och utforskar tillsammans med barnen. Personalen planerar aktiviteter både utifrån målen och från barnens intressen och tidigare erfarenheter och kunskaper. Personalen dokumenterar och reflekterar enskilt och tillsammans med barnen för att kunna vidareutveckla aktiviteterna och barnens förmågor samt ifall något behöver ändras eller repeteras.

12 Stöd för utveckling och lärande

Varje barn inom barnomsorgen har enligt sitt behov rätt till stöd för sin utveckling och sitt lärande. Barnomsorgen ska bereda gynnsamma förutsättningar för barnets allsidiga utveckling genom att på olika sätt arbeta förebyggande och genom att erbjuda olika stödåtgärder. Särskild uppmärksamhet ska ägnas åt att tidigt identifiera hinder för utveckling och lärande och att sätta in stödfunktioner i förebyggande syfte. Genom tidigt och rätt riktat stöd kan man främja barnets utveckling, lärande och välbefinnande. Barnets behov av stöd, förverkligande av stöd och utvärdering av stöd sker i samråd med barnet och barnets vårdnadshavare.

För att kunna upptäcka stödbehovet ska barnets möjlighet till utveckling och lärande utvärderas kontinuerligt i den dagliga verksamheten. Barnets möjligheter till utveckling och lärande följs upp i samarbete med barnet och vårdnadshavarna och dokumenteras i loggen för barnets utveckling och lärandeprocess vid loggens uppföljning. Uppmärksamhet fästs vid att i ett tidigt skede känna igen möjliga hinder eller svårigheter för barnets växande och lärande. Det stöd som barnet får ska vara flexibelt, långsiktigt planerat och ska ändra enligt barnets behov. För att trygga barnets utveckling och lärande är det viktigt att stödet ges i rätt tid och på rätt nivå så länge som barnet har behov av stödet.

I bilden beskrivs arbetsgången för stöd för barnets utveckling och lärande:

12.1 Allmänpedagogiskt stöd

Det allmänpedagogiska stödet är en del av den dagliga pedagogiska verksamheten och riktar sig till alla barn som tillfälligt behöver stöd för sin allsidiga utveckling. Allmänpedagogiskt stöd innebär att alla barn ska få ett individanpassat bemötande inom ramen för det allmänpedagogiska arbetet. I verksamheten innebär detta exempelvis att:

- utgå från barnets intressen behov och styrkor
- beakta barns olika sätt att lära sig
- arbetsätten varierar
- smågruppers sammansättning varierar vid behov
- den pedagogiska miljön är ändamålsenlig
- verksamheten åskådliggörs med bilder
- samspelet mellan barn och vuxna är fungerande och att de dagliga rutinerna stödjer barnet.
- barnet får kortvarigt tillfälligt stöd av kurator

Här beskrivs:

- arbetsgången, ansvarsfördelningen och kontakten med hemmet gällande det allmänpedagogiska stödet

12.2 Specialbarnomsorg

Specialbarnomsorg ges då barnets behov av stöd är regelbundet och då situationen kräver stöd av speciallärare i barnomsorgen. Specialbarnomsorg ska ges av kommunen i den omfattning som barnet har behov av det som specialpedagogiskt stöd eller mångprofessionellt stöd.

För varje barn inom barnomsorgen som beviljats specialpedagogiskt eller mångprofessionellt stöd ska de särskilda stödinsatserna utformas och sammanfattas i en individuell plan för stöd för utveckling och lärande, SUL.

Specialpedagogiskt stöd kan innebära att:

- speciallärare inom barnomsorg träffar barnet för systematisk handledning och träning
- speciallärare inom barnomsorg handleder personal och vårdnadshavare
- bildkommunikation på individnivå, individuell bildstruktur
- stödtecken används
- personaltäthet ökas
- assistent/resursperson kan bistå barnet

Mångprofessionellt stöd kan innebära att

- Barnet får stöd av talterapeut, logoped, ergoterapeut eller fysioterapeut
- Barnet får kontinuerligt, planerat stöd av psykolog och kuratorstjänster

Här beskrivs:

- arbetsgången gällande stöd för utveckling och lärande
- ansvarsfördelningen mellan lärare inom barnomsorg, speciallärare och beslutsfattare
- kontakten med hemmet gällande specialbarnomsorgen
- rutinerna kring uppgörande att barnets individuella plan för stöd för lärande och utveckling (SUL)

13 Samarbete med vårdnadshavare

Barnomsorgen ska främja olika former av samarbete för att gynna barnets utveckling, lärande och delaktighet. Barnomsorgens verksamhet bedrivs i nära samverkan med hemmet och barnomsorgen ska skapa förtroendefulla relationer med vårdnadshavare som bär huvudansvaret för barnets fostran, lärande och utveckling.

För att kunna uppfylla sin fostrande uppgift måste vårdnadshavarna få information om hur deras barns lärande och utveckling fortskrider. Vårdnadshavarna ska informeras om centrala frågor som gäller verksamheten, till exempel läroplan, arbetsplan och olika evenemang. Barnets utveckling och lärandeprocesser ska sedan med hjälp av materialet i lärloggen följas upp minst en gång per år i samband med ett utvecklingssamtal tillsammans med vårdnadshavare.

Samarbetet med vårdnadshavare **förutsätter också vårdnadshavares engagemang genom exempelvis att ta del av information från barnomsorgsenheten, delta i möten och i sin tur delge personalen viktig information**, för att barnets tid i barnomsorgen blir så bra som möjligt.

Personalen skapar en öppen och trygg relation till vårdnadshavarna där båda parterna känner att de får tillräcklig information samt att de kan komma med frågor och funderingar. Vid hämtning och/eller lämning får alltid vårdnadshavarna höra vad barnet gjort under dagen, om det har hänt något särskilt och eventuell viktig information som berör planeringen av dagen efter. Vårdnadshavarna får veckobrev där en sammanfattning av veckan finns samt planeringen inför veckan därpå. En gång per år ordnas utvecklingssamtal där lärloggen följs upp. Personalen vill dock att vårdnadshavarna ska få information som berör barnens lärande och utveckling kontinuerligt och ser till att berätta för vårdnadshavarna om vad barnen får möjlighet att möta dagligen vid hämtning/lämning om det passar. Personalen vill även involvera vårdnadshavarna i verksamheten genom att hjälpa till att samla in material hemifrån som barnen kan använda i sitt skapande eller genom förslag på utflykter eller andra mer specifika aktiviteter som de vill att verksamheten ska erbjuda deras barn.

14 Rutiner för övergångar inom barnomsorgen

Övergången från hemmet, från den tidigare barnomsorgen till förundervisningen och övergångar under dagen är viktiga för att skapa trygghet för barnet. En smidig övergång främjar barnens känsla av trygghet och välbefinnande samt deras förutsättningar för tillväxt och för att lära sig. I lärloggen för utveckling och lärande kan övergångarna dokumenteras, diskuteras och utvärderas och i kommunens plan för övergång från barnomsorg till grundskola beskrivs hur denna övergång ordnas. (Se ÅLR 2023/2578)

När barnet ska börja på verksamheten erbjuds alltid ett inskolningssamtal för vårdnadshavarna innan, där information kring verksamheten ges. Där får även vårdnadshavaren chans att berätta om sitt barn och deras intressen och behov. Inskolningen sker efter barnens behov och med en närvarande vårdnadshavare de första dagarna. Efter att barnet skolats in och har varit i verksamheten en tid erbjuds ett uppföljningssamtal som handlar om hur vårdnadshavaren tyckte att inskolningen var samt hur tiden efter det fungerat för både vårdnadshavarna och barnet.

Övergången till skolan förbereds på vårterminen genom att vi går på besök och får vara med under skolans lektioner och andra rutiner. Vi har ett nära samarbete med skolan sedan innan då vi under vissa tider hjälps åt och låter barnen möta olika aktiviteter tillsammans. Daghemmet och skolan ligger i samma byggnad vilket gör att barnen möter varandra och all personal dagligen. Vi delar även skolgård och gör ibland gemensamma utflykter till skogen eller till andra kommuner.

Vid alla övergångar är det viktigt att personalen har skapat en trygg och öppen relation till vårdnadshavarna, där båda parterna känner att de respekterar varandra och kan kommunicera med varandra om olika saker som berör barnet och verksamheten.

Under dagen sker också många övergångar mellan olika aktiviteter för barnen. Personalen ser till att förbereda barnen i tid och skapar tydliga rutiner för varje dag och varje övergång, detta för att skapa trygghet och kontinuitet för barnen.

15 Arbetet med utvärdering av verksamheten

Ett bra kvalitetsarbete bygger på att barnomsorgen planerar, följer upp och utvärderar sitt eget arbete, tar tillvara resultaten och omsätter dem i olika åtgärder för att utveckla verksamheten. Det är kommunens ansvar att se till att enheten har förutsättningar att göra detta. Genom utvärdering kan enheten fånga upp vad som fungerat bra och vad som fungerat mindre bra. Det är viktigt att alla parter, barnen, vårdnadshavarna, ledningen och personalen, utvärderar verksamheten.

Inom barnomsorgen bör man kontinuerligt utvärdera hur läroplanen har förverkligats i verksamheten. Utvärderingen kan fokusera på bland annat personalens kommunikation med barnen, stämningen i gruppen, pedagogiska arbetssätt, verksamhetens innehåll, samarbetet med hemmen, barnhälsan, personalresurserna, utrymmena eller lärmiljöerna. I ett daghem ansvarar daghemsföreståndaren för att möjliggöra och följa upp utvärderingen medan det i ett

fritidshem ansvaras över av rektor eller daghemsföreståndare. Resultaten av utvärderingen ska fungera som ett instrument för verksamhetens interna utveckling och vid behov leda till justeringar av verksamhetsidé och arbetsrutiner. Uppföljningen och utvärderingen syftar alltså till att synliggöra resultat och ge underlag för eventuella förändringar. Det är inte bara fråga om att kontrollera hur ansvaret fullföljts utan en fråga om hur arbetet ska fortsätta och utvecklas.

Verksamheten utvärderar utifrån de specifika målen som man valde att fokusera på i början av terminen. Personalen utvärderar också hur verksamheten arbetat med läroplanens lärområden.

Var tredje månad utvärderar och analyserar personalen verksamheten utifrån de mål som valdes samt hur verksamheten arbetat med läroplanens målområden. Barnen görs delaktiga och tillsammans tittar vi på olika dokumentationer på det vi gjort och barnen får berätta med egna ord. Personalen dokumenterar detta och använder det sedan i den egna reflektionen och utvärderingen. Utvärderingen samlas i ett särskilt dokument så att det blir överskådligt för personalen och för att utvärderingen sedan lätt ska kunna användas i arbetet med att utveckla verksamheten och barnens lärande vidare.

Vårdnadshavarna bjuds in till utvecklingssamtal en gång på vårterminen där de också får vara med och diskutera och reflektera kring verksamheten.

Utifrån målen som valdes analyserar och reflekterar personalen tillsammans kring hur barnens lärande syntes i de aktiviteter som verksamheten erbjöd barnen. Personalen analyserar och följer upp resultaten utifrån om de har sett någon utveckling av barnens kunskaper och vad barnen visat intresse för samt om barnen blivit inkluderade och delaktiga i verksamheten. Personalen utgår även ifrån om målen har uppnåtts och om de har gjorts synliga i miljöerna och för barnen och vårdnadshavarna eller om de behöver arbetas mer med framöver.

Utifrån resultaten fortsätter verksamheten att utveckla arbetet utifrån de valda målen. Personalen reflekterar kring ifall något behöver ändras, vad som fungerat bra eller dåligt, hur barnens lärande utvecklats och hur deras lärande kan utvecklas vidare.

16 Beskrivning av religiösa evenemang och verksamhet med inslag av religionsutövning

Landskapslag om barnomsorg och grundskola slår fast att verksamheten inom barnomsorgen är ickekonfessionell och barnets och vårdnadshavarnas livsåskådning ska beaktas och respekteras i planeringen av verksamheten. Vidare styrs verksamheten också av bestämmelserna om religions- och samvetsfrihet i Finlands grundlag (FFS 731/1999. Landskapsregeringen har tagit fram anvisningar (**ÅLR 2021/3409**) gällande högtider och religiösa evenemang i den allmänna verksamheten inom barnomsorg och grundskola vars syfte är trygga att de kulturella grundrättigheterna och de grundrättigheter som gäller religionsfrihet förverkligas inom barnomsorgen och grundskolan, att främja tolerans och pluralism samt att säkerställa att undervisningen är religiöst och konfessionellt obunden.

Kommunen kan besluta om religiösa evenemang ska ingå i barnomsorgens och grundskolans verksamhet eller om det inte ska göra det. Religiösa evenemang (t.ex. gudstjänster och religiösa morgonsamlingar) är religionsutövning. Om kommunen väljer att religiösa evenemang ska ingå i verksamheterna ska de beskrivas i arbetsplanen. Vid religiösa evenemang och förrättningar ska man ordna alternativ och meningsfull sysselsättning. Den alternativa verksamheten ska med undantag för det religiösa innehållet till sin natur och sina mål vara så lika som möjligt det evenemang i vars ställe verksamheten ordnas. I barnomsorgen ska man också se till att deltagandet eller icke-deltagandet i de religiösa evenemangen inte leder till att barnet stämplas eller till andra menliga följder för barnet. Det väsentliga är att vårdnadshavaren har en faktisk och genuin möjlighet att välja om barnet ska delta i evenemang och förrättningar som innehåller religiösa inslag. Religiösa evenemang och förrättningar ska ordnas separat från den övriga verksamheten. Enheten ska se till att friheten att inte delta i religionsutövning också uppnås i praktiken, till exempel så att de alternativa evenemangen ordnas på en fysiskt annan plats. I synnerhet när man överväger att ordna religiösa evenemang och alternativ verksamhet inom enheten ska man i det praktiska genomförandet försäkra sig om att likabehandlingen av barnen inte äventyras och att inga barn stämplas. Daghemmet ansvarar för barnens säkerhet i alla situationer.

Om religiösa evenemang ordnas beskrivs här hur man ordnar verksamheten, i enlighet med anvisning (ÅLR 2021/3409) då verksamheten innehåller religiösa evenemang.

Här beskrivs således

- vilka religiösa evenemang som ordnas
- vilken alternativ verksamhet som ordnas
- hur man säkerställer att vårdnadshavaren har en faktisk och genuin möjlighet att välja om eleven ska delta i evenemang och förrättningar som innehåller religiösa inslag
- hur man ser till att deltagandet eller icke-deltagandet i de religiösa evenemangen inte leder till att barnet stämplas eller till andra menliga följder för barnet